Kulturutskottets yttrande 1985/86:5 y

om invandrarpolitiken (prop. 1985/86:98)

KrU
1985/86:5 y

Till socialförsäkringsutskottet

Socialförsäkringsutskottet har hos kulturutskottet hemställt om yttrande över

dels de med anledning av proposition 1985/86:98 om invandrarpolitiken väckta motionerna 1985/86:339, 341 yrkande 2, 342 yrkandena 2 och 12 b, 343, 344, 345 yrkandena 1, 6 och 7, 347 yrkande 10 samt 348,

dels de under den allmänna motionstiden 1985 väckta motionerna 1984/85:305 yrkandena 2–4, 794 yrkande 3 och 2229,

dels ock den under den allmänna motionstiden 1986 väckta – från utrikesutskottet överflyttade – motionen 1985/86:U522 yrkande 5.

Kulturutskottet har beslutat att med eget yttrande överlämna motionerna 1985/86:Kr285, Kr288, Kr317 och Kr324 till socialförsäkringsutskottet.

Yttrande från statens kulturråd bifogas (se *bilaga*).

Kulturutskottet

Förslag om ett utbyggt stöd till *invandrarorganisationernas kulturella verksamhet* förs fram i fyra motioner. Motionärerna tar upp de förslag om ökade satsningar på sådan verksamhet som invandrarpolitiska kommittén har lagt fram i betänkandet (SOU 1984:58) Invandrar- och minoritetspolitiken. Kommittén föreslog att kulturrådet borde få bättre möjligheter att främja invandrarnas kulturliv bl. a. genom att en representant för invandrarintressena borde ingå i styrelsen. Vidare borde vid sidan om nuvarande stödformer medel anvisas för stöd till särskilda invandraraktiviteter. Stödet för utgivningen av litteratur på invandrarspråk borde ökas. De totala kostnaderna för förbättringar av kulturrådets möjligheter att ge stöd till invandrarnas kulturliv beräknade kommittén till 1,5 milj. kr.

Enligt motionerna 341 (s) och 345 (fp) bör riksdagen ställa sig bakom kommitténs förslag om sådant stöd. Vänsterpartiet kommunisterna föreslår i motion 342 att 3 milj. kr. skall anvisas för invandrarorganisationernas kulturella verksamhet. Motionärerna anför att ett särskilt bidrag för kulturverksamhet bland språkliga minoriteter är nödvändigt för att kulturrådet skall kunna stödja sådana projekt och verksamheter inom invandrarorganisationerna som inte ryms inom nuvarande bidragsformer. I den under allmänna motionstiden år 1985 väckta motionen 794 (vpk) hemställs

1 *Riksdagen 1985/86. 13 saml. Nr 5 y*

likaledes om ökat stöd till invandrarorganisationernas kulturella verksamhet.

Målen för invandrarpolitiken som slogs fast år 1975 sammanfattas med begreppen jämlikhet, valfrihet och samverkan. I propositionen uttalas att dessa begrepp bör ligga fast. De bör ges en sådan tolkning att de åsyftar lika rättigheter och möjligheter för invandrare i förhållande till den övriga befolkningen, respekt för den enskildes identitet och integritet, möjligheter att utveckla det egna kulturarvet inom ramen för de grundläggande normer som i vårt samhälle gäller för mänsklig samlevnad samt ömsesidig tolerans, solidaritet och gemenskap mellan människor av olika ursprung.

Jämlikhetsmålet innebär enligt propositionen en strävan att dels uppnå lika rättigheter för invandrare i förhållande till den övriga befolkningen, dels åstadkomma likvärdiga möjligheter. Invandrarnas behov skall mötas inom ramen för den generella politik som fastställs.

När det gäller genomförandet av de invandrarpolitiska målen skall alltfort principen gälla att varje fackmyndighet inom sitt område har samma ansvar för invandrare som för den övriga befolkningen. På kulturområdet innebär det att kulturrådet har det övergripande ansvaret att i sitt ordinarie arbete beakta invandrarnas behov.

I propositionen framhålls att kulturen är en förutsättning för gemenskap i ett föränderligt samhälle. Detta gäller såväl för gemenskapen inom invandrargrupperna som för allas vår gemenskap i Sverige. Insatserna på kulturområdet bör därför också syfta till att underlätta för invandrare att få ta del av det för vårt land gemensamma kulturarvet.

För att invandrare skall kunna behandlas likvärdigt med andra krävs, säger föredragande statsrådet, ofta särskilda åtgärder. Varje myndighet bör ha ett ansvar för att vidta sådana åtgärder när de behövs.

I propositionen erinras också om de möjligheter till kulturstöd som finns i dag och som det enligt propositionen gäller att slå vakt om. Särskilt nämns stödet till invandrarorganisationernas ungdomsverksamhet, till finsk teaterverksamhet, till litteratur- och arkivverksamhet samt Sveriges Radios programverksamhet på invandrarspråk och de bidrag som kan utgå till särskilda kulturprojekt för invandrare. I enlighet med vad som anförts om myndigheternas speciella ansvar uttalas att invandrarnas delaktighet i olika former av kulturstöd bör kunna stärkas ytterligare genom riktade informationsinsatser från kulturrådets sida till invandrarna och deras organisationer i fråga om befintliga bidragsmöjligheter. Också kommuner och landsting bör uppmärksammas på behovet av riktade informationsinsatser för invandrarna och deras lokala föreningar om de stödmöjligheter som står till buds.

Med hänvisning till vad som sålunda redovisats – och då utskottet inte har något att erinra mot de i propositionen gjorda uttalandena – avstyrker utskottet motionsyrkandena (motion 341 yrkande 2, motion 342 yrkande 2, motion 345 yrkande 7 och motion 794 yrkande 3).

Invandrarpolitiska kommitténs förslag om att kulturrådets styrelse bör utökas med en representant för invandrarintressen aktualiseras i motion 345 (fp). Utskottet vill erinra om att kulturrådets organisation och arbetsuppgifter för närvarande är föremål för utredning. I utredningsdirektiven (dir. 1985/86:20) anges särskilt att utredaren bör pröva om förändringen av

kulturrådets roll också bör få konsekvenser för styrelsen, nämnderna och arbetsgrupperna. Utredningen beräknas bli avslutad under sommaren 1986. Med hänsyn till det anförda anser utskottet att motion 345 i här aktuell del (yrkande 6) inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

I detta sammanhang tar utskottet även upp till diskussion den *analys av minoritetsbegreppet* som invandrarpolitiska kommittén har gjort. I propositionen anförs följande (s. 17):

Den invandrarpolitik som antogs år 1975 återspeglas även i den nya regeringsformen, där det sägs att "etniska, språkliga och religiösa minoriteters möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv bör främjas" (1 kap 2 § RF). Invandrarpolitiska kommittén har grundligt analyserat minoritetsbegreppet och konstaterat att internationellt sett anses beteckningen minoritet endast kunna användas för grupper som sedan mycket länge eller alltid har varit bosatta i landet i fråga, t. ex. för Sveriges del samerna och tornedalsfinnarna. I förarbetena till de internationella konventioner där minoritetsbegreppet förekommer har man således preciserat detta till att avse ursprungliga (s. k. autoktona) minoriteter, och inte relativt nyligen från andra länder invandrade grupper. Minoritetsbegreppet i den nu nämnda betydelsen kan alltså inte sägas vara tillämpligt på invandrarsituationen i Sverige. Utgångspunkten för de invandrarpolitiska åtgärderna bör i första hand vara de enskilda människornas förutsättningar och behov. Vad gäller föreningsverksamhet och religionsutövning är det emellertid naturligt att samhället ger bidrag till kollektiva verksamheter bland invandrare.

Denna analys och ställningstagandet i propositionen kritiseras av vänsterpartiet kommunisterna. I motion 342 föreslås att "benämningen på det här berörda området även fortsättningsvis bör vara invandrar- och minoritetspolitik".

Av propositionen framgår att avsikten är att hittillsvarande kulturpolitiska målsättning beträffande insatser för invandrare skall ligga fast.

Utifrån de synpunkter som utskottet har att bevaka har utskottet således inget att invända mot vad som anförs i propositionen.

Ett särskilt stöd för *kulturverksamhet inom vissa invandrargrupper* förordas i flera motioner. Ett utökat stöd bör ges till finska kulturella aktiviteter i Sverige, anser Alf Svensson i motion Kr317 (c). Motionären menar att den Sverigefinska identiteten bäst skulle stärkas om möjligheterna att producera radio- och TV-program på finska i Sverige förbättrades.

Utskottet vill erinra om att det i dag utgår ett omfattande stöd till de i Sverige bosatta finländarnas kulturaktiviteter. Stöd för detta ändamål lämnas från flera olika departement. Bland de kulturverksamheter som får bidrag från utbildningsdepartementets budget kan bl. a. nämnas de finska folkhögskolorna i Haparanda och Axevalla, Arkivet för Sverigefinnar och Finlandssvenskar i Sverige och Sverigefinska språknämnden. Vidare lämnas via Svenska riksteatern stöd till finskspråkig teaterverksamhet. Svenska Filminstitutet ger stöd till spridning av finsk film till finskspråkiga i Sverige. En del av det stöd som finns för utgivning och inköp av litteratur på minoritetsspråk går till finskspråkiga titlar. Finskspråkiga tidningar och tidskrifter kan få stöd genom presstödet. Radio- och TV-sändningar på

finska har byggts ut under senare år. Riksradion sänder ca 10 timmar i veckan. Därtill kommer sändningar i utbildningsradion och i lokalradion. Genom närradion har finska föreningar möjlighet att själva utforma och sända radioprogram. I TV sänds finskspråkiga program under ca 3 timmar i veckan. Till Riksförbundet för finskspråkigt församlingsarbete lämnas bidrag från kyrkofonden. Slutligen kan nämnas att det sedan hösten 1984 finns en samarbetsgrupp mellan Sverige och Finland för Sverigefinländska kulturfrågor.

Med hänvisning till den här lämnade redovisningen avstyrker utskottet Kr317.

Hemställan i motionerna 2229 (vpk) och U522 (vpk) i här aktuell del syftar till att ett kurdiskt kulturcentrum skall upprättas i Sverige. Motionärerna hävdar att de kurder som nu befinner sig i Sverige har en svårare ställning än övriga invandrargrupper, eftersom det inte finns en kurdisk nation eller några kurdiska institutioner på det internationella planet.

Utskottet vill erinra om att den i propositionen föreslagna omläggningen av statsbidragen till invandrarnas riksorganisationer bl. a. har till syfte att organisationerna utan alltför detaljerade statsbidragsföreskrifter skall vara fria att själva bedöma vilken verksamhet man vill prioritera.

Enligt vad utskottet inhämtat har kulturrådet nyligen avslagit en ansökan om bidrag till ett kurdiskt kulturcentrum. Utskottet avstyrker motionsyrkandena.

I motion 342 (vpk) föreslås att särskilda medel skall ställas till utbildningsradions förfogande för att insatserna för invandrarkvinnor skall kunna utvidgas och riktas till kvinnor med olika social och kulturell bakgrund. Dessa sändningar bör enligt motionen ske på tider då kvinnorna har möjlighet att ta del av dem (yrkande 12 b).

Ett likalydande motionsyrkande har väckts av vänsterpartiet kommunisterna i anslutning till proposition 1985/86:99. Utskottet tar därför inte här ställning till motionsförslaget utan hänvisar till sin behandling av frågan i sitt kommande betänkande KrU 1985/86:21.

I motion 347 (c) föreslås att riksdagen skall begära att en del av *kulturtidskriftsstödet* skall reserveras för invandrartidskrifter (yrkande 10).

I samband med behandlingen av regeringens förslag i budgetpropositionen om stöd till kulturtidskrifter (prop. 1985/86:100 bil. 10 s. 500 f.) kommer utskottet att behandla ett antal motionsförslag som rör principer för fördelning av detta stöd. Konstitutionsutskottet har i yttrande KU 1985/86:10 y till kulturutskottet behandlat frågan om användningen av stödet. Med hänsyn till vad som anförts anser sig utskottet inte i detta sammanhang böra ta ställning till den i motionsyrkandet upptagna frågan. Utskottet hänvisar till sitt kommande betänkande KrU 1985/86:20.

I detta sammanhang vill utskottet dock erinra om att regeringen i propositionen om invandrarpolitiken föreslår ett ökat stöd till dagspressen för att lämna utrymme för fullt produktionsbidrag även till allmänna nyhetstidningar på andra språk än svenska. Detta förslag behandlas av konstitutionsutskottet i betänkandet KU 1985/86:16.

I motionerna Kr285 (fp), Kr324 (m, s) och Kr288 (fp) pläderas för att ett

invandrarmuseum skall inrättas. Enligt de två förstnämnda motionerna bör museet förläggas till Norrköping. Förslaget i motion Kr288 går ut på att regeringen skall ta initiativ för att undersöka möjligheterna att tillsammans med Stockholms läns landsting dokumentera invandrar- och flyktingpolitiken och inrätta ett invandrarmuseum i Stockholms län.

Förslag om inrättande av ett invandrarmuseum har utskottet behandlat vid flera tillfällen tidigare och senast under hösten 1985. Utskottet uttalade därvid (KrU 1985/86:3) att det är angeläget att invandrarnas kulturer, deras samhällsförhållanden och inte minst invandringen som samhällsföreteelse i stort är områden som bör dokumenteras på ett mer systematiskt sätt. Utskottet noterade därför med tillfredsställelse att frågan om dokumentation av invandrarnas kulturer kommer att behandlas i anslutning till den utredning om de centrala museernas uppgifter som pågår inom statens kulturråd. Utskottet avstyrkte motionen som avslogs av riksdagen. Utskottet har även i betänkande KrU 1985/86:18 behandlat förslag om invandrarcentrum i Botkyrka. Med anledning av detta förslag påpekar utskottet att utbildningsdepartementet avser att i ett sammanhang behandla ett flertal framställningar om inrättande av invandrarcentrum och invandrarmuseum.

Med hänvisning till vad som anförts avstyrker utskottet bifall till de här aktuella motionerna.

Ett ökat anslag till *Immigrantinstitutet i Borås* önskas i flera motioner. Med hänvisning till den service som institutet ger till invandrare bör enligt motion 339 (c, m) institutet få ett årligt bidrag motsvarande det som utgår till en invandrarförening med 3 500 medlemmar, nämligen 400 000 kr. Samma belopp bör utgå enligt motion 344 (vpk).

I motionerna 343 (m,fp) och 348 (c) föreslås att institutet skall få ett årligt bidrag från det nya stöd till invandrarorganisationernas centrala verksamhet som utgår från arbetsmarknadsdepartementets huvudtitel under anslaget D 3 Åtgärder för invandrare. I motion 343 redovisas att institutet uppger att ett bidrag om 400 000 kr. är nödvändigt om den nuvarande verksamheten skall kunna upprätthållas. I motion 348 föreslås ett bidrag om 200 000 kr. och som följd härav att anslaget D 3 skall höjas med motsvarande belopp.

Immigrantinstitutet inrättades år 1973 och har sedan år 1975 haft sin verksamhet förlagd till Borås. Institutets målsättning är att vara ett dokumentations- och informationscentrum i invandrarfrågor. Institutet är en ideell organisation, vari ingår ca 150 enskilda medlemmar och några föreningar, bl. a. Immigranternas riksförbund. Immigrantinstitutets verksamhet omfattar bl. a. viss förlagsverksamhet – Invandrarförlaget. Vidare ger institutet ut tidskriften Invandrarrapport samt en årsbok för invandrarfrågor. Immigrantinstitutet har byggt upp ett specialbibliotek och arkiv för frågor om invandring till Sverige.

Utskottet har inhämtat att Immigrantinstitutet vid något tillfälle erhållit bidrag från statens invandrarverk för avgränsade ändamål av projektkaraktär. Det har också utgått lönebidrag till anställda vid institutet. Borås kommun har år 1985 gett institutet ett särskilt bidrag om 30 000 kr. I januari 1986 har institutet erhållit ett bidrag om 30 000 kr. från Älvsborgs läns landsting.

Utskottet har inhämtat yttrande från statens kulturråd över motionerna (se *bilaga*).

Kulturutskottet har åren 1984 och 1985 behandlat förslag om bidrag till Immigrantinstitutet. Våren 1985 uttalade riksdagen på utskottets förslag (KrU 1984/85:16 s. 27) att Immigrantinstitutet borde få stöd i avvaktan på regeringsförslag om stöd till invandrarorganisationer. I enlighet härmed får institutet för innevarande budgetår ett bidrag om 200 000 kr. som utgår av medel som anvisats under anslaget Bidrag till särskilda kulturella ändamål på utbildningsdepartementets huvudtitel. Utskottet vill erinra om att arkivutredningen (U 1985:07) har i uppdrag att se över vissa arkivfrågor inom den statliga och kommunala sektorn. Utredningen får i samband med överväganden om de samlade statliga resurserna till arkivväsendet anledning att behandla bl. a. frågan om bidragen till de enskilda arkiven. Delegationen (A 1983:03) för invandrarforskning som tillkallades 1983 har i uppgift att ta initiativ till forskning och informera om forskningens resultat. Delegationen har våren 1985 överlämnat förslag till ett forskningsprogram till arbetsmarknadsdepartementet. Invandrarforskning stöds bl. a. genom anslag från arbetsmarknadsdepartementets budget. I propositionen anges följande områden som bör ha hög prioritet under kommande år, nämligen forskning om etniska relationer, om olika gruppers arbetslivsförhållanden och om lokalt mottagande av flyktingar. Föredragande statsrådet uttalar att frågor om invandrarforskning kommer att behandlas i den forskningspolitiska proposition som regeringen planerar att lämna till riksdagen våren 1987.

Immigrantinstitutet bedriver en värdefull verksamhet för att på olika sätt dokumentera invandringen till Sverige och lämna service till invandrare i olika hänseenden. Institutet har också för innevarande budgetår fått ett bidrag om 200 000 kr. I enlighet med regeringens förslag i budgetpropositionen har riksdagen för budgetåret 1986/87 beräknat medel av minst denna storlek under anslaget F 3 Bidrag till särskilda kulturella ändamål (prop. 1985/86:100 bil. 10, KrU 1985/86:18 p. 4, rskr 1985/86:192). I motionerna framhålls att institutet beräknar att ett bidrag om 400 000 kr. är nödvändigt om verksamheten skall kunna upprätthållas på nuvarande nivå. Detta överensstämmer med det anslagsäskande som institutet har gett in till utbildningsdepartementet. Utskottet förutsätter att frågan om Immigrantinstitutets verksamhet kommer att övervägas vid beredningen inom regeringskansliet av dels arkivutredningens kommande förslag, dels det ovan nämnda programmet för invandrarforskning. I avvaktan härpå bör bidraget till Immigrantinstitutet höjas med 200 000 kr. Detta bidrag bör som förordas i motionerna 343 och 348 utgå från anslaget D 3 Åtgärder för invandrare. Utskottets ställningstagande innebär att motionerna 339 och 344 i huvudsak blir tillgodosedda.

Förslag som rör *invandrarnas trossamfund* förs fram i två motioner. I motion 305 (fp) aktualiseras en rad övergripande frågor om invandrarkyrkornas arbetsvillkor. Motionären föreslår att statens invandrarverk och de som är ansvariga för folkbokföringen får i uppgift att reellt och effektivt stödja invandrarkyrkorna i deras ansträngningar att nå sina medlemmar. Vidare önskar hon att invandrarkyrkorna inom ramen för de bidrag som ges får

särskilda verksamhets- och lokalbidrag samt att invandrarpolitiken i sin helhet skall inriktas på att nå och hjälpa invandrarna genom deras egna kyrkor i minst lika hög grad som genom deras övriga organisationer.

Motionärernas synpunkter och förslag överensstämmer till stor del med de överväganden som invandrarkommittén har gjort. En särskild arbetsgrupp har i november 1985 tillsatts för att se över reglerna om statligt stöd till invandrarnas trossamfund. Arbetsgruppen bör enligt de riktlinjer som anges i en särskild promemoria bl. a. överväga en ändrad konstruktion av statsbidrag. Dessa är nu konstruerade som ett stöd till lokala församlingars verksamhet. När det gäller invandrarsamfundens kontakt med invandrarna bör arbetsgruppen överväga andra åtgärder som är ägnade att underlätta invandrarsamfundens verksamhet. I detta sammanhang anförs följande:

En sådan väg antyds i betänkandet (SOU 1984:58) Invandrar- och minoritetspolitiken, nämligen möjligheten att ge de samfund som önskar hjälp med en frivillig registrering av medlemmar och uppbörd av församlingsavgifter. 1985 års kyrkomöte har också med anledning av väckta motioner (mot. 1985:62 och 73, KL 16, kskr. 21) anhållit att regeringen låter utreda denna fråga. I detta sammanhang bör erinras om att tanken på en frivillig registrering av samfundstillhörighet i folkbokföringen har avvisats av flera tidigare statliga utredningar, bl. a. med hänsyn till svårigheten att trygga frivilligheten i ett registreringsförfarande hos en myndighet. Andra vägar bör alltså sökas för att underlätta för invandrarsamfunden att nå kontakt med sina medlemmar. Den ovan antydda möjligheten av stöd till den centrala samfundsorganisationen kan underlätta uppbyggnaden av ett kontaktnät. Men det bör också kunna övervägas hur samhällets och olika myndigheters informationsservice kan medverka här. Frågan har tidigare berörts bl. a. av 1979 års folkbokföringskommitté i dess betänkande (SOU 1981:101) Folkbokföringens framtida organisation. Vissa kyrkliga kommuner, t. ex. Göteborgs kyrkliga samfällighet, har också tagit beaktansvärda initiativ i detta avseende. Möjligheten att utvidga sådana former av service åt invandrarsamfunden bör belysas i utredningsarbetet.

En viktig synpunkt när det gäller samhällets stöd åt invandrarsamfunden är också sambanden mellan dessa och invandrarorganisationerna. Utformningen i framtiden av samhällets stöd åt invandrarorganisationerna bör också beaktas i utredningsarbetet. Det är också angeläget att samfunden själva bereds tillfälle att framföra synpunkter och önskemål mot bakgrunden av de svårigheter av olika slag som de upplever i det svenska samhället.

I arbetsgruppens uppdrag ingår även att utreda om slopande av anteckningar av kyrkliga förrättningar i folkbokföringen kan undanröja vad som nu upplevs som en diskriminerande behandling av andra trossamfund än svenska kyrkan.

Med hänvisning till vad som anförts finner utskottet inte att motion 305 i här aktuell del (yrkandena 2–4) bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

Ett förslag i motion 345 (fp) anknyter till arbetsgruppens uppdrag. Motionärerna uttalar att det varit önskvärt att gruppen tillsatts tidigare så att förslag om stöd till invandrarnas trossamfund hade kunnat läggas i propositionen om invandrarpolitiken. De erinrar om att arbetsgruppen skall redovisa resultatet av sitt arbete senast den 1 oktober 1986. Motionärerna förutsätter att regeringen under år 1986 skall lägga fram förslag om förbättrat stöd till invandrarnas trossamfund. De vill att riksdagen skall göra ett

uttalande till regeringen av denna innebörd. Utskottet anser att beredningen av arbetsgruppens kommande förslag inte bör föregripas och avstyrker därför yrkande 1 i motion 345.

Stockholm den 29 april 1986

På kulturutskottets vägnar

Ingrid Sundberg

Närvarande: Ingrid Sundberg (m), Ing-Marie Hansson (s), Catarina Rönnung (s), Maja Bäckström (s), Jan-Erik Wikström (fp), Karl Boo (c), Berit Oscarsson (s), Anders Nilsson (s), Sylvia Pettersson (s), Gunnel Liljegren (m), Kerstin Göthberg (c), Alexander Chrisopoulos (vpk), Maud Björnemalm (s), Margareta Fogelberg (fp) och Håkan Stjernlöf (m).

Avvikande meningar

1. Uttalande om utbyggt stöd till invandrarorganisationernas kulturella verksamhet

Alexander Chrisopoulos (vpk) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 2 börjar "I propositionen" och slutar "yrkande 3)" bort ha följande lydelse:

I den av riksdagen fastställda målsättningen för invandrarpolitiken uppställs valfriheten som ett huvudmål vid sidan om jämlikhet och samverkan. Valfrihetsmålet innebär bl. a. på kulturens område att invandrarna tillerkänns rätten att behålla och utveckla sin egen kultur. En förutsättning härför är dock att samhället är berett att lämna tillräckliga resurser.

Statens kulturråd har också under en följd av år begärt särskilda medel för kulturverksamhet bland språkliga minoriteter. Statens kulturråd fann detta angeläget, eftersom man vet att inom de generella bidragen har invandrarändamålen svårt att hävda sig i den hårda konkurrensen.

Det kulturella arvets betydelse för utvecklingen av den enskilda människans personlighet samt nationella och klassmässiga identitet är allmänt omvittnad. Den utgör också grunden för den nationella gemenskapen. Det är därför uppenbart att det är nödvändigt att invandrarna får möjligheter att ta del av och utveckla sin kultur. Detta bidrar till att stärka framför allt invandrarbarnens och -ungdomens identitet och självkänsla. Självfallet måste invandrarorganisationerna med sin kulturella och sociala verksamhet bland både barn, unga och äldre inta en central roll för att ge invandrarna tillgång till sin kultur och sin historia. Kraftiga insatser bör därför göras för att stödja invandrarorganisationernas kulturella verksamhet. I sammanhanget är det nödvändigt att komma ihåg att invandrarna i mycket hög grad saknar möjlighet att tillgodogöra sig samhällets övriga kulturutbud på grund av språket.

Ett särskilt bidrag för kulturverksamhet bland språkliga minoriteter är nödvändigt för att kulturrådet skall kunna stödja sådana projekt och

verksamheter inom invandrarorganisationerna som inte ryms inom nuvarande bidragsformer.

Med hänvisning till vad som anförts förordar utskottet att 3 milj. kr. anvisas till invandrarorganisationernas kulturella verksamhet. Utskottet tillstyrker alltså motion 342 yrkande 2. Utskottets ställningstagande innebär att motionerna 341 yrkande 2, 345 yrkande 7 och 794 yrkande 3 i viss mån blir tillgodosedda.

2. Benämningen invandrar- och minoritetspolitik

Alexander Chrisopoulos (vpk) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 3 börjar "Av propositionen" och slutar "i propositionen" bort ha följande lydelse:

Målet med invandrarpolitiken uppnås efter en långsiktig process som kan påskyndas eller fördröjas beroende på de åtgärder som vidtas. Processen kan påskyndas genom insatser som ökar invandrarnas sociala rörlighet, deras bildnings- och kunskapsnivå, deras rörlighet i vad gäller yrke, inkomst och bostad.

Invandrarpolitiken måste utgå från att det inte finns några motsättningar mellan de grupptillhörigheter som dominerar invandrarnas identitet – nationell grupptillhörighet, invandrartillhörighet och klasstillhörighet. En invandrarpolitik som genom olika åtgärder försöker tvinga invandrarna att förneka och undertrycka någon av de ovan nämnda grupplojaliteterna försvårar och fördröjer invandrarpolitikens mål och är dömd att misslyckas.

Dessa tankegångar har varit vägledande för invandrarpolitiken hittills. De baserar sig på det faktum att invandrarna är dels invandrare med allt de har gemensamt med alla invandrare, men också nationella minoriteter inom ramen för det gemensamma ursprunget. Därför fick politiken på området benämningen "invandrar- och minoritetspolitik", vilket också återspeglades i direktiven till den invandrarpolitiska utredningen, IPOK.

IPOK konstaterade också i sitt betänkande att begreppet invandrar- och minoritetspolitik också i fortsättningen bör vara benämningen och grunden för politiken på området. Därför är det oroande att regeringen i propositionen enbart talar om invandrarpolitiken. Minoritetspolitiken nämns inte en enda gång i den omfattande propositionen. Bristande satsningar på kulturens område samt borttagande av stödet till invandrartidningar, i kombination med andra åtgärder, kan tolkas som en radikal förändring av riktlinjerna för invandrarpolitiken. Vad utskottet här anfört om bibehållande av begreppet invandrar- och minoritetspolitik bör ges regeringen till känna.

3. Inrättande av ett kurdiskt kulturcentrum

Alexander Chrisopoulos (vpk) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 4 börjar "Utskottet vill" och slutar "avstyrker motionsyrkandena" bort ha följande lydelse:

Motionärerna har enligt utskottets mening på ett övertygande sätt visat på behovet av ett kurdiskt kulturcentrum i Stockholm. Kurderna som är splittrade minoriteter utan eget land har en svårare situation än övriga

flyktinggrupper. De bör därför ges ett i förhållande till övriga invandrargrupper ökat stöd, bl. a. genom att ett kurdiskt, kulturellt institut upprättas. Regeringen bör så som föreslås i motionerna 2229 och U522 snarast lägga fram förslag härom.

4. Bidrag till Immigrantinstitutets verksamhet

Ing-Marie Hansson, Catarina Rönnung, Maja Bäckström, Berit Oscarsson, Anders Nilsson, Sylvia Pettersson och Maud Björnemalm (alla s) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar "Immigrantinstitutet bedriver" och slutar "blir tillgodosedda" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till vad som anförts anser utskottet att frågan om Immigrantinstitutets verksamhet bör övervägas i samband med beredningen inom regeringskansliet av utredningsförslagen. I avvaktan härpå bör enligt utskottets mening Immigrantinstitutet för nästa budgetår få ett oförändrat bidrag om 200 000 kr. jämte viss kostnadsuppräkning. Riksdagen har också i enlighet med regeringens förslag i budgetpropositionen beräknat medel av minst denna storlek under anslaget F 3. Bidrag till särskilda kulturella ändamål (prop. 1985/86:100 bil. 10, KrU 1985/86:18, rskr. 1985/86:192). Vad kulturutskottet har anfört om överväganden av frågan om institutets verksamhet bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Remissyttrande

Statens kulturråd anför inledningsvis att riksdagens kulturutskott har hemställt om statens kulturråds yttrande över motionerna 1985/86:339, 343, 344 och 348. På grund av den korta tid som stått till buds avges yttrandet av kansliet.

I yttrandet anförs vidare följande:

Immigrantinstitutets verksamhet består av dels Invandrarförlaget dels övrig verksamhet med bl. a. bibliotek och kulturprogram.

Inom ramen för det statliga litteraturstödet har Invandrarförlaget under den senaste sjuårsperioden fått i genomsnitt 75 000 kr. per år i litteraturstöd. Av de 20 titlar som fått bidrag har fem ännu inte kommit ut. Ansökningar om bidrag har minskat betydligt de två sista åren vilket tyder på att utgivningen för närvarande är mycket begränsad (se underbilaga 1).

Till den övriga verksamhet som institutet bedriver har rådet inte gett bidrag då verksamheten inte har den inriktning som i första hand faller inom de bidragsanslag som rådet disponerar.

I kontakterna med kulturlivet har vi noterat att Immigrantinstitutets verksamhet är omdiskuterad och värderas mycket olika av olika parter.

Ovanstående är det bidrag till en kulturpolitisk bedömning som kulturrådets kansli för närvarande kan lämna. Skulle bedömningen grundas på invandrarpolitiska ställningstaganden – motionerna har väckts med anledning av propositionen om invandrarpolitiken och jämförelse görs med stödet till invandrarorganisationer av olika storlek – får andra faktorer vägas in.

Angående Invandrarförlaget. Stöd till litteratur på invandrar- och minoritetsspråk (enskilda titlar) samt stöd till allmänna förlagskostnader budgetåren 1979/80 – 1985/86

Budget-år	Stöd till enskilda titlar Antal	Stödbelopp	Stöd till allmänna förlagskostnader	Summa
1979/80	5	64 900	65 000	129 900
1980/81	1	10 000	65 000	75 000
1981/82	5[1]	87 500	30 000	117 500
1982/83	5[2]	67 000	40 000	107 000
1983/84	3	39 500	30 000	69 500
1984/85	1[3]	10 000	15 000	25 000
1985/86	–	–	–	–[4]
Summa	20	278 900	245 000	523 900

[1] 2 titlar, 23 000 kr. i stödbelopp, ännu ej utgivna
[2] 2 titlar, 37 000 kr. i stödbelopp, ännu ej utgivna
[3] Ännu ej utgiven. Beslutsdatum 1985-06-06
[4] Utanför litteraturstödsanslaget erhöll förlaget 36 700 kr. i investeringsbidrag för inköp av datorutrustning.

Kulturrrådet har i skrivelse lämnat följande kompletterande uppgifter:

I rådets yttrande uppgavs att 5 titlar av de 20 som sedan budgetåret 1979/80 erhållit stöd ännu ej är utgivna. Den uppgiften är felaktig. Korrekt antal outgivna titlar är tre.

1981/82 2 titlar, 23 000 kr. i stödbelopp.

1982/83 1 titel, 30 000 kr. i stödbelopp.

Det bör också noteras att kulturrådet av olika orsaker knappast förväntar sig att dessa titlar kommer att ges ut av Invandrarförlaget. Frågan om återbetalning av stödbeloppen är däremot ej slutligt avgjord.

På begäran av Invandrarförlaget har kulturrådet i skrivelse till kulturutskottet klarlagt läget beträffande de tre outgivna titlarna (se underbilaga 1). Kulturrådet anför följande:

För en titel har kulturrådet 1984-11-05 återkrävt stödbeloppet 30 000 kr. Återbetalning har ej skett.

För en titel med stödbeslut 1982-05-14 har förlaget i brev 1986-01-20 meddelat att titeln inte kommer att ges ut. Kulturrådet kommer att begära återbetalning men beslut om detta är ännu inte fattat.

För en titel med stödbeslut 1982-05-14 har inget meddelats från förlaget. Då fyra år gått sedan stödbeslutet fattats utan att boken kommit ut förefaller det inte möjligt för rådet att uttala sig om huruvida denna titel kommer att utges. Om förlaget inte inom kort lämnar sådana upplysningar att det framgår att utgivningen påbörjats blir återkrav aktuellt.